

Õiguskantsleri Kantselei

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Meie 29.02.2024 nr 6-1/240330/2401272

Austatud minister

Õiguskantsler sai kalureid ühendavalt liidult avalduse, kus palutakse hinnata [kalapüügiseaduse](#) (KPS) § 56 lõigete 3 ja 4 vastavust Eesti Vabariigi [põhiseadusele](#).

Liiduni on jõudnud mure, et KPS § 56 lõigete 3 ja 4 rakendamine praktikas tekitab kalurite seas probleeme, sest normid on kaluritele arusaamatud ja kalurite hinnangul pole normidega sätestatud abinõud proportsionaalsed.

KPS § 56 lg 3 sätestab:

Kui kutselise kalapüügiloo saanud isikul või tema kalapüügiloo alusel kala püüdnud kaluril või kaptenil on kokku ühel ja samal veekogul, veealal või maakonnas toimepandud käesoleva seaduse § 71¹ lõikes 1 nimetatud kalapüüginõuete tõsiste rikkumiste eest rohkem kui üks kehtiv karistus väärteo või kuriteo eest, antakse talle viimase karistuse jõustumisele järgneval kahel kalendriaastal kalapüügiluba iga sama veekogu, veeala või maakonna õiguspäraselt omandatud püügivõimaluse kasutamiseks 10 protsendi võrra vähendatud ulatuses.

KPS § 56 lg 4 sätestab:

Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhul, kui ettevõtja püügivahendite arvuna omandatud püügivõimalus on väiksem kui 10, antakse talle viimase karistuse jõustumisele järgneval kahel kalendriaastal kalapüügiluba iga sama veekogu, veeala või maakonna õiguspäraselt omandatud püügivõimaluse kasutamiseks ühe võrra vähendatud ulatuses.

Õigusselguse põhimõtte (PS § 10) kohaselt peab isikul olema võimalik piisava selgusega ette näha, missuguse õigusliku tagajärje üks või teine tegu kaasa toob. Normi määratletuse hindamisel on mõõdupuuks normi adressaadiks olev kujuteldav keskmiste võimetega isik (vt RKPSJKo 31.01.2007, [3-4-1-14-06](#), p 23). Proportsionaalsuse põhimõtte (PS § 11) kohaselt on põhiõiguse riive põhiseadusega kooskõlas, kui sellel on legitiimne eesmärk ning kui see on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas abinõu. Põhiõigust riivav abinõu on sobiv siis, kui see aitab kaasa eesmärgi saavutamisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, kuid isiku põhiõigusi vähem koormava meetmega, mis on vähemalt sama efektiivne kui esimene. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust (Riigikohtu järjekindel praktika alates põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 6. märtsi 2002. a otsusest asjas nr [3-4-1-1-02](#), punkt 15).

Palun selgitage õigusselguse ja proportsionaalsuse põhimõtet silmas pidades KPS § 56 lõigetes 3 ja 4 toodud abinõude sisu ja proportsionaalsust järgmistes küsimustes (järgneb väljavõte õiguskantslerile saadetud avaldusest):

- 1) Lõike 3 puhul ei ole sõnastus selge ega üheselt arusaadav – pole selge, kes on „talle“, kellele lõikes 3 viidatakse ja kelle puhul vähendatakse kalapüügiluba. Samuti ei ole selge, kas vähendatakse ühte

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

konkreetses kalapüügiluba (lube võib olla ka mitu) või kõiki kalapüügilubasid või kas vähendatakse näiteks ainult seda kalapüügiluba, mis on seotud konkreetse rikkumise toime pannud kaluriga või kapteniga. Pole ka selge, kas ühel kaluril peab olema alates kaks rikkumist või mitmel kaluril kokku alates kaks rikkumist.

- 2) Lõike 3 sõnastuse järgi tuleb igal juhul ja alati automaatselt 10 protsendi võrra kalapüügiluba vähendada. See ei pruugi olla õiglane ega proportsionaalne, sest rikkumised võivad kalapüüki puudutavalt olla vägagi erinevad. Ilmselt juba ainuüksi väärteo ja kuriteo eest täpselt sama tagajärg (10% vähendamine) võib olla ebaaus. Kogemuse pinnalt teame aga seda, et ka väärteol ja väärteol võib väga suur vahe olla. Ei ole mõisteta, miks siin sõnastuse järgi ei lubata otsustada, kas üldse vähendada ja mis mahus vähendada kalapüügiluba. Mõnikord ei pruugi olla õiglane vähendada ja siis justkui ikkagi peaks lõike 3 teksti järgi vähendada.
- 3) Tundub, et isikuid sisuliselt karistatakse kellegi teise teo eest. Selgitame, et kalurid töötavad enamasti FIE-dena. Kui FIEdena töötavad kalurid panevad mingi rikkumise toime, siis sellest ei teavitata kalapüügiloa omanikke – teavitust ei tee FIEna töötav kalur ega ka see ametkond, kes rikkumist kontrollib. Rikkumisest (jõustunud väärteo või kuriteo karistusest) teavitatakse siis, kui kõik otsused on juba jõustunud ja neid enam muuta ei saa. Kalapüügiloa omanikud ei ole ametkondade poolt nendesse menetlustesse kaasatud, kus kalapüüginõuete rikkumisi tuvastatakse. See tähendab, et kalapüügiloa omanik ei saa tegelikult vaidlustada rikkumise toimumist ega ühtegi sellega seotud asjaolu. Ometigi arvatakse, et ta peab ilma vaidlustamisvõimaluseta automaatselt vastutust kandma kellegi teise teo eest.
- 4) Lõike 4 puhul ei räägita enam 10 protsendist vaid 1 võrra vähendamisest. Aga toome mõned näited võrdluseks. Kui püügivahendit on 10 tk, siis vähendatakse 9 peale. Kui püügivahendit on aga 2 tk, siis vähendatakse 1 peale. Kui püügivahendit on 1 tk, siis vähendatakse 0ni. Protsentides ei ole need enam 10%, vaid juba 50% ja 100%. Ka see võib lõpuks anda väga ebaõiglase tulemuse.

Palun Teie vastust 27. märtsiks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Evelin Lopman
ettevõtluskeskkonna osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Teadmiseks: avaldaja

Marje Kask 6 93 8427
Marje.Kask@oiguskantsler.ee